

Šifra učenca/učenke:

Državni izpitni center

REDNI ROK

Torek, 6. maja 2008 / 60 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki: Učenec/učenka prinese s seboj modro/črno nalivno pero ali moder/črn kemični svinčnik. Učenec/učenka dobi en obrazec za točkovanje.

NACIONALNO PREVERJANJE ZNANJA

ob koncu 3. obdobja

NAVODILA UČENCU/UČENKI

Natančno preberi uvodna navodila.

Prilepi kodo oziroma vpiši svojo šifro v okvirček desno zgoraj na tej strani in na obrazec za točkovanje.

Preden začneš reševati naloge, previdno iztrgaj prilogo, na kateri sta obe izhodiščni besedili.

Piši čitljivo in s pisanimi črkami.

Če naloga zahteva izpis, ne smeš spreminjati ničesar – ne začetnic, ne oblike besed, ne besednega reda, ničesar ne smeš dodati ali izpustiti.

Če se zmotiš, napačni odgovor prečrtaj in ga napiši na novo. Ne uporabljaj korekturnih sredstev.

Nečitljivi zapisi in nejasni popravki se ovrednotijo z nič (0) točkami.

Če se ti zdi naloga pretežka, se ne zadržuj predolgo pri njej, temveč začni reševati naslednjo.

K nerešeni nalogi se vrni kasneje. Na koncu svoje odgovore še enkrat preveri.

Zaupaj vase in v svoje zmožnosti.

Želimo ti veliko uspeha.

Preizkus ima 16 strani, od tega 2 prazni.

PRAZNA STRAN

PRILOGA

I. DEL

Janez Menart: SPOZNAL SEM ...

Spoznal sem nično, klavrno usodo
vseh tistih, ki živeli so nekoč,
in tistih, ki nekoč živeli bodo,
spoznal usodo lastno in nemoč.

A rad imam, da dež mi v šipe trka,
da žarek sonca leze čez parket,
in vseč mi je, ko vidim, da se črka
dopleta s črko v smiselno besed.

In rad imam ljubezni bežne hipe
in praznost, ki se porodi iz njih,
in zgrbljen list, ki ga zanese v šipe,
da škrtne kot pero, ki piše stih.

Rad se zaganjam v ničeve opravke,
ki mi nameče jih vsakdanji dan,
rad izgovarjam nepomembne stavke,
ki zanje vem vnaprej, da so zaman.

Rad sem v nemirnih sapah smet usode,
čeprav me včasih je vrtincev strah,
četudi vem, da bom prešel brez škode,
kot je zapisano, iz praha v prah.

(J. Menart, Pod kužnim znamenjem, DZS, Ljubljana 1977.)

II. DEL

Po poteh slovenske kulturne dediščine

DVAJSETLETNICA TRUBARJEVE DOMAČIJE

V petek in soboto je na Rašici potekala dvodnevna slovesnost

Rašica – Eden od najpomembnejših slovenskih muzejev na prostem oz. ena od najbolj znanih domačij pomembnih Slovencev je zagotovo Trubarjeva domačija na Rašici. Domačijo pisca prve slovenske knjige so obnovili ob 400-letnici njegove smrti in jo slovesno odprli 21. septembra 1986. Torej so v zadnjih dneh na Rašici, spomeniško zaščiteni vasi, praznovali dve desetletji delovanja Trubarjeve domačije.

Trubarjeva domačija danes obsega več objektov, in sicer: spominsko hišo s spominsko sobo in mlinom, žago venecijanko ter gospodarsko poslopje, v katerem so krčma, sprejemnica, prodajalna spominkov in galerija Skedenj. Za raznovrstni program na Trubarjevini skrbita podjetje Puštab in zavod Parnas (program si je mogoče ogledati na spletnem naslovu <http://zavod-parnas.org>). Ta dva sta v sodelovanju z drugimi društvi in zavodi iz občine Velike Lašče pripravila tudi letošnje praznovanje ob 20-letnici.

Dvodnevna slovesnost se je začela predvčerajšnjim ob 18. uri. Tedaj so v galeriji odprli tradicionalno razstavo Trubarjevi kraji. Na njej so si obiskovalci lahko ogledali dela likovnih ustvarjalcev, ki so sodelovali na vsakoletnem likovnem srečanju. Nato se je ob 20. uri v spominski sobi začel tradicionalni kulturni večer Na Trubarjevini v čast domovini. Igralec Tone Kuntner je na javni pogovor tokrat povabil filozofinjo, sociologinjo in publicistko dr. Spomenko Hribar.

Včeraj se je praznovanje nadaljevalo s Tehniškim dnevom. Ta se je začel ob 10. uri na OŠ Primoža Trubarja v Velikih Laščah. Ob isti uri so se na Trubarjevi domačiji predstavila lokalna društva in organizacije, ob 11. uri pa so tam učenci brali svoje sestavke o življenju in delu Primoža Trubarja. Uro zatem se je začel dveurni sprehod po Rašici (vodili so ga izkušeni vodiči Turistično-športnega društva Rašica), ob 13. in 15. uri pa je bil organiziran vodeni ogled po Trubarjevi domačiji.

Najpomembnejša dogodka na tej dvodnevni slovesnosti sta bila včeraj popoldne – ob 16. uri je bil v galeriji predstavljen zbornik 20 let Trubarjeve domačije (izdal ga je Parnas, Zavod za kulturo in turizem Velike Lašče), uro kasneje pa je bila pred spominsko sobo osrednja slovesnost s kulturnim programom. Slavnostni govornik je bil državni sekretar Aleksander Zorn.

Simona Fajfar

(Prirejeno po Delu, 6. 10. 2006.)

I. DEL**Naloge iz I. dela se navezujejo na besedilo Janeza Menarta *Spoznal sem ...***

Pozorno preberi izhodiščno besedilo in reši naloge.

- 1. Izhodiščno besedilo je pesem.** Na črti napiši tri značilnosti, s katerimi boš utemeljil/utemeljila to trditev.

	2
--	---

- 2. Ali so naslednje trditve o izhodiščnem besedilu pravilne?**

Če je trditev pravilna, obkroži DA. Če trditev ni pravilna, obkroži NE.

Pesem je mračna; iz nje vejeta žalost in obup. DA NE

Tako vrsto pesmi imenujemo sonet. DA NE

Število kitic v pesmi je enako številu verzov v posamezni kitici. DA NE

V pesmi se pojavlja rima. DA NE

Pesem ima tudi refren. DA NE

	2
--	---

- 3. Iz 2. kitice izvemo, da je pesniku všeč, da se črka dopleta s črko v smiselnost besed. Kaj to pomeni?** Odgovor v eni povedi napiši na črti.

	2
--	---

4. V katerih dveh kiticah je mogoče razbrati misel o minljivosti človeškega življenja? Odgovor napiši na črto.

	1
--	---

5. a) Preberi 4. kitico izhodiščnega besedila. S svojimi besedami napiši, kakšni so opravki, ki jih opravlja lirski subjekt/pesnik, in kako jih opravlja. Odgovora napiši na črti.

- b) 4. kitica ne govori o pesniškem ustvarjanju. Zakaj lahko to trdimo? Odgovor napiši na črto.

	3
--	---

6. V besedilu je več primerov poosebitve/personifikacije. Na črto izpiši primer poosebitve/personifikacije iz 2. kitice.

	1
--	---

7. V 3. kitici najdemo primero/komparacijo: *in zgrbljen list, ki ga zanese v šipe, da škrtne kot pero, ki piše stih*. Razloži jo – napiši, kaj je s čim primerjano in zakaj. Odgovor v eni povedi napiši na črte.

	3
--	---

8. **Kaj je povedano z metaforo v verzu: *Rad sem v nemirnih sapah smet usode?*** Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Nesrečen je zaradi usodnih sunkov vetra.
- B Ne moti ga, da ga nepredvidljiva usoda usmerja po svoje.
- C Usoda ga sicer premetava, vendar drži niti v svojih rokah.
- Č Nesrečen je zaradi nepredvidljive usode.

	1
--	---

9. **V pesmi najdemo besede, ki se rimajo.** Na črti izpiši eno dvojico besed iz 1. kitice, ki se rimata.

	1
--	---

10. a) **Katera od navedenih književnikov sta sodobnika Janeza Menarta?** Obkroži črki pred pravilnima odgovoroma.

- A Boris A. Novak
- B Valentin Vodnik
- C Niko Grafenauer
- Č Oton Župančič
- D Josip Murn Aleksandrov

b) **Kdaj je torej Janez Menart napisal večino svojih del?** Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Pred letom 1950.
- B Po letu 1950.
- C Na začetku 20. stoletja.
- Č Na koncu 19. stoletja.

	2
--	---

11. Napiši besedilo in vanj vključi,

- kaj je o človeškem življenju spoznal pesnik (1. kitica),
- ali je zaradi tega spoznanja njegov odnos do življenja negativen; svojo trditev ponazori s primerom iz pesmi,
- kaj pove pesnik o pomembnosti svojega bivanja (5. kitica) in
- s katerimi besedami to izrazi.

Napiši zaokroženo besedilo, ki bo imelo do 6 povedi.

A:

	4
--	---

B:

	2
--	---

II. DEL

Naloge iz II. dela se navezujejo na besedilo *Dvajsetletnica Trubarjeve domačije*.

Pozorno preberi izhodiščno besedilo in reši naloge.

1. Komu je namenjeno izhodiščno besedilo? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Obiskovalcem dvodnevnega praznovanja.
- B Bralcem določenega časopisa.
- C Organizatorjem slavnostne prireditve.
- Č Vodičem Turistično-športnega društva Rašca.

	1
--	---

2. Kdaj je bilo objavljeno izhodiščno besedilo? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Pred začetkom praznovanja.
- B Na prvi dan praznovanja.
- C Na drugi dan praznovanja.
- Č Dan po koncu praznovanja.

	1
--	---

3. Čemu je bilo napisano izhodiščno besedilo? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Da bi se bralci udeležili praznovanja.
- B Da bi organizatorji ponovili to praznovanje.
- C Da bi bili bralci seznanjeni s praznovanjem, ki se je že končalo.
- Č Da bi bili bralci seznanjeni s praznovanjem, ki se bo šele začelo.

	1
--	---

4. O čem predvsem govori izhodiščno besedilo? Odgovor napiši na črto.

	1
--	---

5. Kaj je izhodiščno besedilo? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Opis kraja.
- B Pripoved o doživetju.
- C Poročilo o dogodku.
- Č Ocena prireditve.

	1
--	---

6. Dopolni preglednico s podatki o prireditvah iz izhodiščnega besedila. Vsak odgovor napiši v ustrezno okence.

KAJ?	OB KATERI URI?	KJE?
predstavitev lokalnih društev in organizacij		na Trubarjevi domačiji
	ob 12. uri	
	ob 16. uri	

	3
--	---

7. Ali bi se novinarka lahko udeležila sprehoda po Rašici in nato ob 13. uri vodenega ogleda Trubarjeve domačije? Obkroži DA oz. NE.

DA NE

Po katerih podatkih iz izhodiščnega besedila tako sklepaš? Odgovor v eni povedi napiši na črto.

	2
--	---

8. Ali so naslednje trditve o izhodiščnem besedilu pravilne?

Če je trditev pravilna, obkroži DA. Če trditev ni pravilna, obkroži NE.

Likovna dela so bila na ogled v galeriji Parnas. DA NE

Ogled muzeja na prostem je bil organiziran dvakrat. DA NE

Osrednja prireditev s kulturnim programom je potekala v prvem dnevu. DA NE

	2
--	---

9. Kako je v uvodnem delu izhodiščnega besedila poimenovan Trubar?

Odgovor napiši na črto.

	1
--	---

10. Preberi naslednjo poved.

Na Rašici so praznovali dve desetletji delovanja Trubarjeve domačije.

a) **Vprašaj se po obkroženem stavčnem členu.** Vprašalno poved napiši na črto.

b) **Kateri stavčni člen je obkrožen?** Odgovor napiši na črto.

	3
--	---

11. Preberi naslednjo poved.

Zbornik je izdal Parnas, Zavod za kulturo in turizem Velike Lašče.

Kaj pomeni v tej povedi izraz *je izdal*? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

A Da je nekomu povedal, sporočil nekaj, kar mu je bilo zaupano.

B Da je nekaj napravil tako, da je to dobilo uradno veljavo.

C Da je dal v promet denar, vrednostne papirje.

Č Da je omogočil, da se je nekaj pojavilo kot tiskano delo.

	1
--	---

12. Besede v oklepajih postavi v pravilno obliko. Napiši jih na črte.

Dr. Spomenka Hribar se je pogovarjala z (*igralec Tone Kuntner*) _____

_____.

Na Trubarjevi domačiji so zgradili več (*gospodarska poslopja*) _____

_____.

Novinarka je prišla (*poslušati*) _____ pogovor z dr. Spomenko Hribar,

nato pa si je želela (*ogledati*) _____ še razstavo likovnih ustvarjalcev.

	3
--	---

13. Iz uvodnega dela izhodiščnega besedila izpiši stopnjevana pridevnika. Napiši ju na črti.

	1
--	---

14. a) V kateri obliki je večina glagolov v izhodiščnem besedilu? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A V sedanjiku.
- B V prihodnjiku.
- C V pretekliku.

b) Zakaj je večina glagolov prav v tej obliki? Odgovor v eni povedi napiši na črto.

	3
--	---

15. Preberi naslednjo poved.

Rašica je spomeniško zaščitena vas.

a) Vprašaj se po obkroženi besedi. Vprašalnico napiši na črto.

b) Kaj je obkrožena beseda? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Glagol.
- B Pridevnik.
- C Prislov.
- Č Zaimek.

	2
--	---

16. Kdaj so odpri Trubarjevo domačijo? Datum tega dogodka napiši z besedami.

Dan: _____

Leto: _____

	2
--	---

17. Preberi naslednjo poved.

Državni sekretar je imel slavnostni govor pred kulturnim programom.

Obkroženi del povedi pretvori v ustrežni odvisni stavek. Z njim dopolni glavni stavek.

Državni sekretar je imel slavnostni govor, _____.

	1
--	---

18. Preberi naslednjo poved.

Dvodnevna slovesnost na Rašici se je začela predvčerajšnjim ob 18. uri.

Kako je sestavljena poved? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Iz enega stavka.
- B Iz dveh enakovrednih stavkov.
- C Iz dveh neenakovrednih stavkov.

	1
--	---

- 19. V največ šestih povedih napiši opis kraja Rašica.** Uporabi ustrezne podatke iz naslednje predstavitve.

RAŠICA (500 m, ok. 200 preb.)
nad cesto Ljubljana—Kočevje, 30 km od Ljubljane, spomeniško zaščitena vas; cerkev sv. Jerneja, spomenik Primoža Trubarja, spominski muzej Temkov mlin oz. Trubarjeva domačija; v srednjem veku mitnica, v 14. in 15. stol. fužine in plavži ob potoku Rašici, izdelke so tovorili na Reko in v Benetke, v okolici je bilo razvito polharstvo, polšje kožice so prodajali na Nizozemsko in v Španijo; vas so l. 1528 požgali Turki; večina prebivalcev se vozi na delo v Ljubljano; avtobusna postaja, trgovina, bencinska črpalka, gostilna, gasilski dom.

A:

	4
--	---

B:

	2
--	---

SKUPNO ŠTEVILO TOČK I. IN II. DELA:

	60
--	----

PRAZNA STRAN